

I

India Taylor hield haar camera klaar toen een onstuimig leger-tje van negenjarige jongens over het veld kwam rennen achter een voetbal aan, waar ze verhit jacht op hadden gemaakt. Vier van hen vielen in een kluwen van armen en benen over elkaar heen. Ze wist dat daar ergens in het midden haar zoon Sam was, maar ze zag hem niet. Ze drukte een eindeloze reeks foto's af. Ze had beloofd dat ze foto's zou maken van het team, zoals ze altijd deed. Ze vond het heerlijk om daar te zijn en op deze warme meimiddag in Westport naar hen te kijken.

Ze ging overal met haar kinderen naartoe: voetbal, honkbal, zwemmen, ballet, tennis. Ze deed het niet alleen omdat het van haar werd verwacht, maar ook omdat ze het leuk vond. Haar leven bestond uit een lange aaneenschakeling van autoritjes en buitenschoolse activiteiten, afgewisseld met bezoeken aan de dierenarts, de orthodontist en de dokter als de kinderen ziek waren of voor controle moesten. Met haar vier kinderen tussen de negen en veertien jaar had ze het gevoel dat ze zo ongeveer woonde in haar auto en in de winter vooral bezig was het pad van de garage naar de weg sneeuwvrij te maken.

India Taylor was dol op haar kinderen, haar leven en haar echtgenoot. Ze hadden het niet slecht getroffen in het leven en hoewel het niet zo was geworden zoals ze zich vroeger had voorgesteld, voelde ze zich er prettiger bij dan ze had verwacht. De dromen die Doug en zij vroeger hadden gekoesterd, speelden geen rol meer in hun leven zoals dat nu verliep, in de mensen die ze waren geworden en in de plek waar ze verzeild waren geraakt sinds ze elkaar twintig jaar geleden in het vredesleger in Costa Rica hadden leren kennen.

Het leven dat ze nu leidden was zoals Doug dat had gewild. Dit was het beeld dat hem voor ogen had gestaan, de plek waar hij naartoe had gewild. Een groot, comfortabel huis in Connecti-

cut, een veilig bestaan voor hen beiden, een huis vol kinderen en een labrador. Het was een leven dat volmaakt bij hem paste. Iedere dag ging hij met de trein van vijf over zeven van Westport naar zijn werk in New York. Hij zag steeds dezelfde gezichten, sprak steeds dezelfde mensen en handelde op kantoor steeds dezelfde opdrachten af. Hij werkte voor een van de grootste marketingbureaus van het land en hij verdiende goed. Vroeger maakte ze zich niet of nauwelijks druk om geld. Zij was heel gelukkig geweest toen ze in Nicaragua, Peru en Costa Rica irrigatiegreppels groef en in een tentje sliep.

Ze had genoten van die dagen, van de opwinding, de uitdaging, het gevoel dat ze iets betekende voor de mensheid. En de gevaren waarmee ze soms werden geconfronteerd, leken haar nog extra energie te geven.

Ver voor die tijd, in haar tienerjaren, was ze al begonnen met foto's maken. Ze had het geleerd van haar vader, die correspondent was bij *The New York Times*. Hij was in haar kinderjaren veel weg voor gevaarlijke opdrachten in oorlogsgebieden. Ze vond het heerlijk om zijn foto's te bekijken en ze genoot van zijn verhalen. Als kind droomde ze ervan ooit net zo'n leven te leiden als hij. En haar dromen kwamen uit toen ze tijdens haar werk voor het vredesleger freelancer werd voor kranten thuis.

Haar opdrachten voerden haar de heuvels in en ze kwam oog in oog te staan met struikrovers en guerrillastrijders. Ze dacht nooit na over de risico's die ze nam. Gevaar betekende niets voor haar, sterker nog, ze genoot ervan. Ze was dol op de mensen, de dingen die ze zag, de geuren. Ze genoot van wat ze deed en van het gevoel van vrijheid dat ze had terwijl ze het deed. Zelfs nadat hun taak bij het vredesleger erop zat en Doug naar de Verenigde Staten was teruggekeerd, bleef zij nog een aantal maanden in Midden- en Zuid-Amerika en reisde toen verder naar Afrika en Azië om daar opdrachten te doen. Overal waar iets belangrijks gebeurde, was zij. Altijd als er ergens problemen waren, was India erbij om foto's te maken. Het zat in haar wezen, in haar bloed. Bij Doug was dat nooit zo geweest. Voor hem was het iets opwindends geweest dat hij een poosje had gedaan voor hij aan het 'echte leven' begon. Voor India was dit het echte leven. Dit was wat zij werkelijk wilde.

Zij had twee maanden bij een rebellenleger in Guatemala doorgebracht en ze had daar fantastische foto's gemaakt, die deden denken aan die van haar vader. De foto's hadden haar niet alleen internationale roem gebracht, maar ook verschillende prijzen opgeleverd voor haar verslaggeving, haar inzicht en haar moed.

Toen ze later op die tijd terugkeek, besepte ze dat ze toen een ander mens was geweest, iemand aan wie ze nu af en toe terugdacht en van wie ze zich afvroeg wat er van haar was geworden. Waar was die vrouw gebleven met haar wilde, vrije geest vol hartstocht? India waardeerde haar nog steeds, maar ze besepte ook dat ze haar niet meer kende. Haar leven was nu zo anders; ze was die vrouw niet meer. Soms, als ze 's avonds laat in haar donkere kamer zat, vroeg ze zich af hoe ze tevreden kon zijn met een leven dat zo ver afstond van het leven waarvan ze zoveel had gehouden. Maar dan wist ze weer haarfijn dat ze hield van het leven dat ze deelde met Doug en de kinderen in Westport. Wat ze nu deed, was belangrijk voor haar, net zo belangrijk als haar vroegere leven was geweest. Ze had niet het gevoel dat ze zich had opgeofferd of dat ze iets had opgegeven waar ze van hield. Eerder had ze het idee dat ze het had ingeruild voor iets heel anders. En de voordelen hadden het voor haar gevoel altijd de moeite waard gemaakt. Wat ze voor Doug en de kinderen deed, was voor hen heel belangrijk, zei ze tegen zichzelf. Daar was ze van overtuigd.

Maar als ze naar haar oude foto's keek, viel het niet te ontkennen dat ze een hartstocht had gehad voor wat ze toen deed. Sommige herinneringen waren nog zo levendig. Ze herinnerde zich nog de opwinding, het misselijkmakende besef dat ze in gevaar verkeerde en de kick om precies het juiste moment te pakken, de explosieve fractie van een seconde waarin alles wat ze door haar cameralens zag, samenkwam. Iets dergelijks was er nooit meer geweest. Hoe dan ook, ze was blij dat ze het had gedaan en dat ze de mogelijkheden die ze in zich had, had benut. En ze wist zonder enige twijfel dat wat ze had gevoeld, iets was dat ze van haar vader had geërfd. Hij was gestorven in Da Nang toen zij vijftien jaar was, een jaar nadat hij de Pulitzer-prijs had gewonnen. Het kon haast niet anders of India zou in zijn voetstopen treden. Zij had niet anders gekund of gewild. Ze moest

het doen. De veranderingen waren later pas gekomen. Anderhalf jaar nadat Doug naar huis was gegaan, kwam zij terug in New York. Hij had haar ten slotte een ultimatum gesteld. Hij had haar gezegd dat als zij een toekomst met hem wilde, ze ‘als de donder naar New York moest terugkomen’ en niet langer haar leven in de waagschaal moest stellen in Pakistan en Kenia. Heel even was het een moeilijke beslissing geweest. Ze wist dat daar een leven voor haar in het verschieft lag zoals haar vader dat had gekend. Misschien zat er ooit zelfs wel een Pulitzerprijs in. Maar ze kende ook de gevaren. Het had hem uiteindelijk zijn leven en tot op zekere hoogte ook zijn huwelijk gekost. Hij had nooit veel om zijn leven gegeven, buiten de momenten dat hij alles op het spel zette voor de perfecte opname terwijl overal om hem heen de bommen ontploften. Doug herinnerde haar eraan dat als ze hem wilde en een enigszins normaal leven wilde leiden, ze een keus zou moeten maken en zou moeten opgeven waar ze mee bezig was.

Op haar zesentwintigste trouwde ze met Doug. Ze werkte twee jaar bij de *New York Times*, waarvoor ze plaatselijke foto's maakte. Doug wilde echter graag kinderen. Toen Jessica werd geboren, vlak voor India negenentwintig werd, gaf ze haar baan bij de *Times* op, verhuisde ze naar Connecticut en deed ze de deur naar haar oude leven voorgoed achter zich dicht. Het was een overeenkomst waarmee ze zelf had ingestemd. Doug had haar toen ze trouwden volkomen duidelijk gemaakt dat als ze kinderen zouden krijgen, zij haar carrière moest opgeven. En zij had daarmee ingestemd. Ze dacht dat ze er tegen die tijd wel aan toe zou zijn. Maar toen ze bij de *Times* wegging en zich hele dagen wijdde aan het moederschap, moest ze toegeven dat het haar moeilijker viel dan ze had verwacht. In het begin miste ze haar werk echt. Later keek ze er slechts nu en dan wat spijtig op terug, maar ten slotte had ze zelfs daar geen tijd meer voor. Ze kreeg in vijf jaar tijd vier kinderen en wist ternauwernood het hoofd boven water te houden en tijd te vinden om af en toe een nieuw rolletje in haar camera te doen. Autorijden, luiers verschoneren, doorkomende tandjes, voedingen, kinderziektes, peuterzalen en de ene zwangerschap na de andere. De twee mensen die ze het meeste zag waren de verloskundige en de kinderarts, en daarnaast waren er natuurlijk de andere vrouwen die ze da-

gelijks zag en van wie het leven net als het hare draaide om de kinderen. Sommige vrouwen hadden ook hun carrière opgegeven of waren net als zij bereid hun leven als volwassene tijdelijk op een lager pitje te zetten tot hun kinderen wat ouder waren. Er waren artsen, advocaten, schrijfsters, verpleegkundigen, kunstenaars en architecten bij en allemaal hadden ze hun carrière opgegeven om voor hun kinderen te zorgen. Sommigen klaagden veel, maar hoewel India haar werk miste, vond ze wat ze nu deed niet vervelend. Ze vond het fijn om bij haar kinderen te zijn, zelfs als ze aan het eind van de dag, met een nieuwe baby onderweg, bekaf was en Doug te laat thuiskwam om haar te helpen. Het was het leven waarvoor ze had gekozen, een beslissing die ze had genomen, een overeenkomst die ze moest nakomen. En ze had haar kinderen niet iedere dag bij iemand anders achter willen laten om te kunnen blijven werken. Heel zelden deed ze een opdracht dicht bij huis, als ze daar tijd voor had. Dat gebeurde zo eens in de paar jaar, maar zoals ze haar agent had uitgelegd, had ze echt geen tijd om het vaker te doen. Wat ze niet wist en niet echt had begrepen voor Jessica werd geboren, was hoe ver haar nieuwe bestaan van haar oude leven af zou staan. Ze had geen idee hoe anders dit zou zijn dan vroeger, toen ze foto's maakte van guerrillaoorlogen in Nicaragua, van stervende kinderen in Bangladesh en van overstromingen in Tanzania, en ze had er geen vermoeden van hoe anders ze zou worden als ze dit eenmaal ging doen.

Ze wist dat ze die eerdere fase van haar leven zou moeten afsluiten en dat had ze ook gedaan, ook al had ze nog zoveel prijzen gewonnen, al was het nog zo opwindend geweest en al was ze nog zo goed in haar vak. Zij en vooral Doug vond dat dit de prijs was die ze moest betalen om kinderen te krijgen. Er was gewoon geen andere manier. Sommige vrouwen die ze kende konden thuis werken, een paar van haar vriendinnen waren nog steeds advocaat en gingen twee- of driemaal per week naar de stad, gewoon om bij te blijven in hun vak. Andere vrouwen waren kunstenaar en werkten thuis, weer anderen waren schrijfster en probeerden tussen de nachtvoedingen door een verhaal op papier te zetten, maar uiteindelijk gaven zij het op, omdat ze te moe waren om het vol te houden. Maar voor India was het onmogelijk. Ze kon op geen enkele manier haar carrière voort-

zetten zoals vroeger. Ze hield contact met haar agent en deed van tijd tot tijd een opdracht in de buurt, maar het maken van reportages over bloementoonstellingen in Greenwich sprak haar niet echt aan. En Doug vond het niet eens prettig als zij dat deed. In plaats daarvan hield ze altijd haar camera bij de hand terwijl ze met haar kinderen bezig was. Ze legde de eerste jaren van haar kinderen vast, ze fotografeerde de kinderen van haar vriendinnen, ze maakte foto's voor school en ze deed wat ze nu deed, een beetje spelen met haar camera terwijl Sam en zijn vriendjes voetbalden. Er was geen andere manier. Ze was aan handen en voeten gebonden, ze zat op honderden zichtbare en onzichtbare manieren vast aan haar leven. En dit was zoals Doug en zij het hadden afgesproken. En zoals ze hadden gezegd dat ze het wilden. Ze had zich aan haar deel van de overeenkomst gehouden, maar ze had altijd haar camera in haar hand, of hij bungelde over haar schouder. Ze kon zich geen leven zonder voorstellen.

Zo af en toe droomde ze ervan om weer te gaan werken als de kinderen groter waren, misschien over vijf jaar als Sam op de *highschool* zat. Maar dat was voor haar nu onvoorstelbaar. Hij was pas negen, Aimee elf, Jason twaalf en Jessica veertien. Haar leven was een voortdurende maalstroom van activiteiten, nu eens van de een, dan weer van de ander: sport, barbecues, honkbalwedstrijden en pianoles. De enige manier om het allemaal vol te houden was nooit te stoppen, nooit aan jezelf te denken en nooit vijf minuten stil te gaan zitten. De enige periode van rust die ze had was als ze in de zomer met z'n allen naar Cape Cod gingen. Doug bracht daar ieder jaar drie weken met hen door en de rest van de tijd kwam hij in het weekend over. Ze waren allemaal dol op hun vakanties op Cape Cod. Ze maakte er ieder jaar prachtige foto's en had er wat tijd voor zichzelf. Ze had een donkere kamer in het huis, net als in Westport. En op de Cape kon ze daar uren in doorbrengen terwijl de kinderen naar hun vrienden gingen, op het strand rondhingen, tennisten of volleybalden. Op de Cape hoefde ze minder vaak te rijden, want de kinderen konden op hun fiets overal naartoe. Ze had er meer vrije tijd, vooral de laatste twee jaar, nu Sam wat ouder werd. Hij werd groot. Het enige wat ze zich af en toe afvroeg was hoe groot ze zelf was. Soms voelde ze zich schuldig over de boeken

waar ze nooit tijd voor had, de politiek waar ze haar belangstelling voor had verloren. Ze had soms het idee dat de wereld zonder haar verder ging. Ze had niet meer het gevoel dat ze groeide of zich ontwikkelde. Het was meer een kwestie van stug doorgaan: eten koken, de kinderen halen en brengen... het ene schooljaar reeg zich aan het andere. Maar er was niets aan haar leven dat haar het gevoel gaf dat ze zich de laatste jaren had ontwikkeld.

India's leven was de laatste veertien jaar, sinds Jessica was geboren, nagenoeg hetzelfde gebleven. Het was een leven van dienstbaarheid, opoffering en verplichtingen. Maar het eindresultaat was tastbaar, dat zag ze wel. Haar kinderen waren gezond en gelukkig. Ze leefden in een veilig, vertrouwd wereldje waarin alles om hen draaide. Met vieze, onveilige of onaangename dingen kwamen ze nooit in aanraking. Het ergste dat hun ooit overkwam was een ruzie met een kind uit de buurt of de stress als ze hun huiswerk eens kwijt waren. Ze hadden geen idee van de eenzaamheid die zij als kind had gevoeld, met een van haar ouders die altijd afwezig was. Ze werden op hun wenken bediend en er werd altijd voor hen gezorgd. En hun vader kwam iedere avond thuis eten. Dat was bijzonder belangrijk voor India, die maar al te goed wist hoe het was om dat niet te hebben.

India's kinderen leefden in een compleet andere wereld dan de kinderen die ze een jaar of twintig geleden had gefotografeerd, de kinderen die verhongerden in Afrika, of de kinderen in ontwikkelingslanden die aan onvoorstelbare gevaren werden blootgesteld en iedere dag opnieuw moesten proberen te overleven. Kinderen die moesten vluchten voor gevaar of ten prooi waren aan natuurlijke vijanden zoals ziekten, overstromingen en hongersnood. Haar kinderen zouden zo'n leven nooit kennen, en daar was ze dankbaar voor.

India zag hoe haar jongste zoon zich omhoogworstelde uit de berg jongetjes die hem had bedolven toen hij een doelpunt maakte. Hij zwaaide naar zijn moeder.

India glimlachte, de camera klikte weer en ze liep langzaam terug naar de bank, waar een stel andere moeders met elkaar zat te praten. Geen van hen keek naar de wedstrijd, ze waren veel te druk in gesprek. Dit was zo'n routine voor hen dat ze vrijwel

nooit keken en zelden zagen wat hun kinderen deden. De vrouwen waren er alleen maar, net als de bank waar ze op zaten. Ze maakten slechts deel uit van het landschap, van de vaste behoeften.

Een van hen, Gail Jones, keek op toen India naderde, en glimlachte toen ze haar zag. Ze waren oude vriendinnen. Terwijl India een nieuw fotorolletje uit haar zak haalde, schoof Gail een stukje op zodat zij kon zitten. Er zaten eindelijk weer blaadjes aan de bomen en iedereen was in een goede bui. Gail stak haar glimlachend een kartonnen bekertje met cappuccinokoffie toe. Dat was een vast ritueel van haar, vooral 's winters als ze in de vrieskou naar hun voetballende kinderen zaten te kijken en ze met hun voeten moesten stampen en rond moesten lopen om warm te blijven.

'Nog maar drie weken en dan zit dit schooljaar er tenminste op,' zei Gail met een opgelucht gezicht, terwijl ze een slokje nam van de dampende cappuccino. 'God, ik haat die sport, ik wou dat ik meiden had, al was het er maar één. Ik word nog eens gek van die voetbalshirtjes en voetbalschoenen,' zei ze met een quasi-zielig lachje. India glimlachte terug, duwde het filmrolletje op zijn plaats en deed de camera dicht. Ze was eraan gewend om naar Gails klaagzangen te luisteren. Gail had de afgelopen negen jaar constant geklaagd dat ze haar carrière als advocaat had opgegeven.

'Van ballet zou je ook gek worden, geloof mij maar. Hetzelfde idee, andere kleren, meer druk op de ketel,' zei India. Ze wist waar ze het over had. Jessica was dit voorjaar na acht jaar uiteindelijk gestopt met ballet, en India wist niet of ze dat jammer vond of dat ze alleen maar opgelucht was. Ze zou de uitvoeringen missen, maar niet de ritjes naar de balletles driemaal per week. Jessica wijdde zich nu met dezelfde vastberadenheid aan tennis, maar daar kon ze zelf naartoe fietsen.

'Balletschoentjes zien er tenminste leuk uit,' zei Gail. Ze stond op om zich bij India te voegen en ze liepen langzaam om het voetbalveld heen. India wilde vanuit een andere hoek nog wat meer opnamen maken en deze aan het team geven. Gail liep naast haar mee. Ze waren al vriendinnen sinds de Taylors in Westport waren komen wonen. Gails oudste zoon was even oud als Jessica en ze had een tweeling, ook jongens, van Sams leef-

tijd. Ze had vijf jaar tussen de kinderen gelaten om haar werk weer op te pakken. Ze was strafpleiter geweest, maar na de tweeling was ze uiteindelijk gestopt met werken. Nu vond ze dat ze er al te lang uit was om ooit nog naar haar oude advocatenkantoor terug te keren. Wat haar betrof was haar carrière voorbij. Ze was achtenveertig, vijf jaar ouder dan India, en ze beweerde dat ze geen zin meer had om zich in een rechtszaal op te sluiten. Ze zei dat ze alleen de intelligente gesprekken miste. Maar ondanks haar klachten gaf ze soms toe dat het gemakkelijker was om lekker hier te zitten en haar echtgenoot zijn dagelijkse strijd op Wall Street te laten voeren. Net als India draaide haar leven om voetbalwedstrijden en ritjes met de auto. Maar ze was veel meer dan India bereid toe te geven dat haar leven haar verveelde. Ze had een voortdurend gevoel van rusteloosheid in zich.

‘En waar ben jij zoal mee bezig?’ vroeg Gail gemoedelijk, terwijl ze haar laatste restje cappuccino opdronk. ‘Hoe staat het leven in de moedertjeshemel?’

‘Net als altijd. Druk.’ India nam een reeks foto’s terwijl ze afwezig naar haar vriendin luisterde. Ze maakte weer een fantastische foto van Sam, en nog een toen het andere team een doelpunt maakte. ‘Over een paar weken, als de school afgelopen is, vertrekken we naar de Cape. Doug kan dit jaar pas in augustus zijn vakantie opnemen.’ Meestal probeerde hij eerder te komen. ‘Wij gaan in juli naar Europa,’ zei Gail weinig enthousiast. Heel even benijdde India haar. Ze probeerde Doug al jaren over te halen naar Europa te gaan, maar hij zei dat hij wilde wachten tot de kinderen ouder waren. India wees hem er altijd op dat als hij te lang wachtte, de kinderen het huis uit waren en zonder hen op vakantie gingen. Maar tot nog toe had ze hem niet weten te overtuigen. In tegenstelling tot India was hij niet geïnteresseerd in het maken van verre reizen. Zijn avontuurlijke jaren waren voorbij.

‘Klinkt leuk,’ zei India terwijl ze zich omdraaide en haar aankeek. De twee vrouwen vormden een mooie tegenstelling. Gail was klein en energiek met kort, donker haar en vurige, chocoladebruine ogen. India was lang en slank, had diepblauwe ogen en een lange, blonde vlecht die op haar rug hing. Ze beweerde dat ze haar haar altijd zo droeg omdat ze nooit tijd had om het

te kammen. Zoals ze daar samen liepen waren het twee opvallend mooie vrouwen. Ze leken nog lang geen veertig, laat staan ouder. ‘Waar ga je naartoe als je in Europa bent?’ vroeg India belangstellend.

‘Italië en Frankrijk en een paar dagen Londen. Niet erg avontuurlijk, geen gevaarlijke reis, maar het is gemakkelijk met de kinderen. En Jeff vindt het heerlijk om in Londen naar het theater te gaan. We hebben in juli een paar weken een huis gehuurd in de Provence, en dan rijden we naar Italië en gaan we met de kinderen naar Venetië.’ Het leek India een fantastische reis, heel wat anders dan de luie zomer die zij ging doorbrengen op Cape Cod. ‘We blijven daar zes weken,’ ging Gail verder. ‘Ik weet niet of Jeff en ik het zolang met elkaar uithouden, om het over de jongens maar niet te hebben. Als Jeff de tweeling tien minuten om zich heen heeft, wordt hij gek.’ Ze praatte altijd over hem zoals andere mensen over een vervelende kamergenoot praten, maar India was ervan overtuigd dat Gail ondanks haar gemopper toch dol was op haar man.

‘Ik weet zeker dat het leuk wordt, je krijgt zoveel te zien,’ zei India, hoewel het haar ook niet ideaal leek om zo’n lange tijd met twee jongens van negen en een van veertien opgesloten te zitten in een auto.

‘Ik kan niet eens een knappe Italiaan aan de haak slaan met de kinderen erbij en Jeff voortdurend op mijn nek. Ik moet alles voor hem vertalen.’ India moest lachen om het beeld dat Gail schetste. Ze schudde haar hoofd. Het was een van Gails eigenaardigheden om te praten over andere mannen, en soms bleef het niet bij praten alleen. Ze had India vaak toevertrouwd dat ze in de tweeëntwintig jaar dat ze met Jeff getrouwd was verschillende affaires had gehad, maar ze had India verrast met de opmerking dat dat haar huwelijk op een vreemde manier goed had gedaan. Het was een vorm van ‘verbetering’ waartoe India zich nooit aangetrokken had gevoeld en die ze ook niet goedkeurde. Maar ze mocht Gail ontzettend graag, ondanks haar escapades. ‘Misschien heeft Italië een romantische invloed op Jeff,’ opperde India terwijl ze haar onafscheidelijke camera over haar schouder slingerde en neerkeek op de kleine, gespannen vrouw naast haar die eens de schrik van de rechtszaal was geweest. India kon zich daar van alles bij voorstellen. Gail Jones liet zich door nie-

mand iets wijsmaken, zeker niet door haar man. Maar zij was een trouwe vriendin en ondanks haar klachten een toegewijde moeder.

‘Ik denk dat zelfs een bloedtransfusie van een gondelvaarder uit Venetië van Jeff geen romantisch mens zou maken. En de kinderen vierentwintig uur op onze lip helpt ook beslist niet mee. Heb je trouwens al gehoord dat de Lewisons uit elkaar zijn?’ India knikte. Ze had nooit veel belangstelling voor de plaatselijke roddels. Zij had het te druk met haar eigen leven, haar kinderen en haar man. Ze had een handvol vriendinnen waar ze veel om gaf, maar voor haar had het geen enkele bekoring zich bezig te houden met de capriolen die andere mensen in hun leven uithaalden. ‘Dan heeft me uitgenodigd om met hem te gaan lunchen.’ India wierp haar een blik toe en Gail glimlachte ondeugend naar haar.

‘Kijk niet zo naar me. Hij wil alleen maar wat gratis juridisch advies en een schouder om op uit te huilen.’

‘O, kom nou, zeg.’ India wist niets af van de plaatselijke schandaaltjes, maar ze was niet naïef. En ze kende Gail: ze vond het heerlijk om te flirten met de echtgenoten van andere vrouwen. ‘Dan heeft jou altijd al leuk gevonden.’

‘Ik vind hem ook leuk. En wat dan nog? Ik verveel me. Hij is eenzaam en kwaad en ongelukkig. Dus dan gaan we samen lunchen, het hoeft niet op een hartstochtelijke liefdesrelatie uit te lopen. Denk maar niet dat het erg opwindend is om een man te horen klagen hoe vaak Rosalie hem de huid heeft vol gescholden omdat hij zich niet bemoeit met de kinderen en op zondag alleen maar voetbal kijkt op tv. Tot meer dan dat is hij niet in staat en hij hoopt nog steeds dat hij haar kan overhalen bij hem terug te komen. Dat ligt een beetje moeilijk, zelfs voor mij.’ India keek naar haar. Ze zag er rusteloos uit. Naar wat Gail haar verteld had, was ze al jaren op Jeff uitgekeken, en India wist dat dat waar was. Jeff was geen opwindend iemand. Maar het zette haar wel aan het denken. Ze had Gail eigenlijk nog nooit gevraagd wat naar haar idee wel opwindend was.

‘Wat wil je dan, Gail? Waar begin je aan, al is het dan maar voor een lunch? Wat heb je eraan?’ Ze hadden allebei een man, een druk leven, kinderen die hen nodig hadden en genoeg om handen om zich nooit te vervelen. Maar Gail gaf India altijd de

indruk dat ze op zoek was naar iets ongrijpbaars.

‘Waarom niet? Het geeft mijn leven wat meer kleur om af en toe met iemand te gaan lunchen. En als er iets anders van komt, is dat nog niet het eind van de wereld. Ik kan dan de hele dag wel huppelen, ik voel weer dat ik leef. Het geeft me het gevoel dat ik meer ben dan een taxichauffeur en een huisvrouw. Mis jij dat nooit?’ Ze keerde zich om naar India en keek haar indringend aan, ongeveer zoals ze een verdachte een kruisverhoor zou hebben afgenomen in de rechtszaal.

‘Ik weet het niet,’ zei India eerlijk. ‘Ik denk er niet over na.’

‘Misschien moet je dat wel doen. Misschien komt er een dag dat je jezelf een heleboel vragen stelt over wat je niet hebt gehad en niet hebt gedaan en wel had moeten doen.’ Misschien wel. Maar voor India was het bedriegen van haar echtgenoot, al was het maar met een lunch, niet het perfecte antwoord, verre van dat zelfs. ‘Wees eens eerlijk. Mis je nooit het leven dat je had voor je trouwde?’ Haar ogen maakten India duidelijk dat ze alleen met een volledige bekentenis genoeg zou nemen.

‘Ik denk wel aan de dingen die ik vroeger deed, het leven dat we toen hadden... Ik denk aan mijn werk... en Bolivia... en Peru... en Kenia. Ik denk aan de dingen die ik daar deed en wat het toen voor me betekende. Natuurlijk mis ik dat soms. Het was geweldig, en ik vond het heerlijk. Maar ik mis niet de mannen die daarbij hoorden.’ Vooral omdat ze wist hoezeer Doug waardeerde wat ze voor hem had opgegeven.

‘Dan heb je misschien geluk. Waarom ga je een dezer dagen niet weer aan het werk? Met jouw staat van dienst kan je het oppakken wanneer je maar wilt. Het is anders dan in de advocatenwereld, ik ben er helemaal uit. Ik heb mijn tijd gehad. Maar zolang jij je camera hebt, kun je zo weer beginnen. Je bent gek als je dat allemaal weggooit.’

Maar India wist wel beter. Ze wist hoe het leven van haar vader en hun eigen leven was geweest terwijl ze op hem wachtten. Het was ingewikkelder dan Gail zich voorstelde. Er moest voor dat alles een prijs worden betaald. Een hoge prijs.

‘Het is niet zo eenvoudig. Dat weet je best. Wat moet ik doen? Vanavond mijn agent opbellen en zeggen dat ik morgen in het vliegtuig naar Bosnië wil zitten? Dat zouden Doug en de kinderen leuk vinden.’ De gedachte alleen al was zo onmogelijk dat

ze erom moest lachen. Zij wist net zo goed als Gail dat die tijd voor haar voorbij was. En zij was anders dan Gail. Zij hoefde haar onafhankelijkheid niet te bewijzen, zij hoefde haar gezin niet in de steek te laten om te laten zien hoe zelfstandig ze was. Ze hield van Doug en van haar kinderen en ze was er stellig van overtuigd dat hij nog net zo verliefd was op haar als zij op hem. 'Uiteindelijk vinden ze dat misschien leuker dan dat je je verveelt en chagrijnig rondloopt.' Het verbaasde India dat ze dat zei en ze keek haar vriendin vragend aan.

'Ben ik dat? Chagrijnig bedoel ik?' Ze voelde zich soms weleens wat eenzaam, en misschien verlangde ze af en toe terug naar vroeger, hoewel minder dan voorheen. Maar ze was nooit echt ontevreden geweest met wat ze deed. Anders dan Gail accepteerde ze waar het leven haar gebracht had. Ze vond het zelfs leuk. En ze wist dat de kinderen niet altijd klein zouden blijven. Ze werden snel groter, Jessica was in september al naar de *high-school* gegaan. Ze kon altijd overwegen later weer aan het werk te gaan. Als Doug dat goed vond.

'Ik denk dat je je verveelt, net als ik soms,' zei Gail eerlijk terwijl ze haar aankeek. Ze waren de kinderen even bijna vergeeten. 'Je neemt het sportief op. Maar je hebt er heel wat meer voor opgegeven dan ik. Als je was blijven werken, had je nu al een Pulitzer-prijs gewonnen, dat weet je net zo goed als ik.'

'Ik betwijfel het,' zei India bescheiden. 'Het had met mij ook net zo kunnen aflopen als met mijn vader. Hij was tweeënveertig toen hij stierf, hij werd doodgeschoten door een sluipschutter. Ik ben maar een jaar ouder dan hij toen, en hij was een stuk slimmer en had veel meer talent dan ik. Je kunt zo'n leven niet eeuwig volhouden. Op een dag keren je kansen, dat weet je van tevoren.'

'Sommige mensen houden het wel vol. En als je hier vijfenveertig wordt, wat heb je dan? Wie kan het iets schelen of wij doodgaan, India, behalve dan onze man en kinderen?'

'Misschien is dat genoeg,' zei India rustig. Gail stelde haar vragen waar ze zelf bijna nooit over durfde nadenken. Wel moest ze toegeven dat ze het afgelopen jaar meer dan eens had gedacht dat ze al in geen jaren meer iets echt intelligents had gedaan, om nog maar te zwijgen van de uitdagingen die ze had opgegeven. Ze was er een paar keer over begonnen tegen Doug, maar hij

zei altijd dat hij nog met angst en beven terugdacht aan de dingen die ze in het vredesleger hadden gedaan en die zij daarna nog had gedaan. Doug voelde zich nu een stuk gelukkiger. 'Ik ben er niet zo zeker van als jij dat wat ik zou doen iets zou veranderen in de wereld. Maakt het echt zoveel uit wie de foto's heeft gemaakt die je ziet van Ethiopië en Bosnië en van een heuvel God mag weten waar, waar net tien minuten geleden een opstandeling is doodgeschoten? Kan het iemand werkelijk iets schelen? Misschien is wat ik hier doe belangrijker.' Zo dacht zij er op dit moment over, maar Gail niet.

'Misschien ook niet,' zei Gail kortaf. 'Misschien maakt het wel degelijk uit dat niet jij die foto's maakt, maar iemand anders.' 'Laat die het dan maar doen.' India wilde zich niet op andere gedachten laten brengen.

'Waarom? Waarom moet iemand anders alle lol hebben? Waarom moeten wij hier opgesloten zitten in een buitenwijk en iedere keer als onze kinderen morsen, het appelsap van de vloer dweilen? Laat iemand anders dát nou eens doen voor de verandering. Wat maakt dát uit?'

'Ik denk dat het voor ons gezin uitmaakt dat wij er zijn. Wat hebben zij voor leven als ik met slecht weer in een veredelde eierdoos over het oerwoud vlieg, of als ik word doodgeschoten in een oorlog waar niemand ooit van heeft gehoord en niets over wil horen. Dat zou wel degelijk iets uitmaken voor mijn kinderen. En niet zo weinig ook.'

'Ik weet het niet.' Gail keek treurig terwijl ze samen verder liepen. 'De laatste tijd denk ik er steeds over na waarom ik hier ben en wat ik doe. Misschien is het de overgang of zo. Of misschien is het gewoon dat ik bang ben dat ik nooit meer verliefd zal worden, of dat ik nooit meer aan de andere kant van de kamer een man zal zien zitten van wie mijn hart op hol slaat. Misschien word ik daar wel gek van, van de wetenschap dat ik de rest van mijn leven tegen Jeff aan zal zitten kijken en denken: oké, hij is niet geweldig, maar ik zit aan hem vast.' Het was een trieste manier om tweeëntwintig jaar huwelijk samen te vatten en India had met haar te doen.

'Het is beter dan je nu zegt, dat weet je zelf ook wel.' Dat hoopte ze tenminste voor Gail. Het zou verschrikkelijk zijn als het niet zo was.

‘Niet veel beter. Het is oké. Maar het is vooral saai. Hij is saai. Ik ben saai. Ons leven is saai. En over tien jaar ben ik bijna zestig en is het nog saai. En wat moet ik dan?’

‘Je voelt je vast beter als je deze zomer naar Europa gaat,’ zei India hartelijk, maar Gail haalde haar schouders op.

‘Misschien wel. Ik betwijfel het. We zijn er al eens eerder geweest. Jeff doet de hele tijd niets anders dan kankeren over de slechte rijstijl van de Italianen, over de auto die we huren en over de stank van de kanalen in Venetië in de zomer. Hij is geen romantisch type, India, laten we eerlijk zijn.’ India wist dat Gail tweeëntwintig jaar geleden met hem was getrouwd omdat ze zwanger was. Drie maanden later had ze een miskraam gekregen en de zeven jaar daarna had ze geprobeerd opnieuw zwanger te raken. Intussen had ze zich omhooggewerkt op het advocatenkantoor. India’s leven was een stuk eenvoudiger verlopen dan dat van Gail. En haar beslissing om haar carrière op te geven had haar minder moeite gekost. Gail vroeg zich nu, negen jaar na de geboorte van de tweeling, nog steeds af of ze er destijds goed aan had gedaan haar ontslag te nemen. Ze had toen gedacht dat ze eraan toe was, maar nu bleek dat dat niet het geval was. ‘Als ik met andere mannen ga lunchen en af en toe een slippertje maak, is dat voor mij misschien een manier om compensatie te zoeken voor wat Jeff me nooit zal geven, voor wat hij niet is en waarschijnlijk ook nooit is geweest.’

India vroeg zich inwendig af of haar liefdesaffaires haar niet nog ontevredener maakten met het leven dat ze leidde. Misschien zocht ze iets dat niet bestond, of dat niet bereikbaar was, voor hen tenminste. Misschien wilde Gail gewoon niet toegeven dat voor hen dat deel van hun leven voorbij was. Doug nam ook geen rozen voor haar mee als hij thuiskwam van zijn werk. Maar India verwachtte dat ook niet van hem. Zij aanvaardde het leven zoals het nu was en ze vond het leuk. Net als hij.

‘Misschien worden we geen van allen ooit nog smoorverliefd. Misschien is het gewoon niet anders,’ zei India praktisch, maar Gail keek hevig verontwaardigd.

‘Onzin! Als ik dat dacht, ging ik dood. Waarom zouden wij niet meer verliefd worden?’ Gail keek kwaad. ‘Daar hebben we op iedere leeftijd recht op. Iedereen. Daarom is Rosalie bij Dan Le-

wison weggegaan. Zij is verliefd op Harold Lieberman, en daarom krijgt Dan haar niet meer terug. Harold wil trouwen met Rosalie. Hij is stapelgek op haar.'

Heel even keek India geschrokken. 'Is hij daarom bij zijn vrouw weggegaan?' Gail knikte. 'Ik ben er wel een beetje uit, hè? Hoe komt het dat ik dat niet weet?'

'Omdat jij zo goed en eerlijk bent. Jij bent gewoon de volmaakte echtgenote,' plaagde Gail. India en zij waren al heel lang met elkaar bevriend en ze wisten dat ze altijd op elkaar konden vertrouwen. Ze accepteerden elkaar onvoorwaardelijk. India bekritiseerde haar nooit om de mannen met wie ze naar bed ging, hoewel ze het niet goedkeurde en ook niet helemaal begreep waarom ze het deed. De enige verklaring was dat Gail een soort leegte in zich had, die niemand in al de jaren dat India haar kende had weten op te vullen.

'Maar is dat dan wat je wilt? Jeff in de steek laten voor de man van een ander? Wat zou er dan anders zijn?'

'Waarschijnlijk niets,' gaf Gail toe. 'Daarom heb ik het ook nooit gedaan. Trouwens, ik denk dat ik van Jeff hou. We zijn vrienden. Hij is alleen niet zo opwindend.'

'Misschien is dat wel beter,' zei India terwijl ze overwoog wat Gail tegen haar had gezegd. 'Ik heb vroeger genoeg opwinding meegemaakt. Dat heb ik niet meer nodig,' besloot ze vastberaden, alsof ze zichzelf daarvan moest overtuigen. Voor deze ene keer was Gail echter bereid haar woorden zonder meer te aanvaarden.

'Als dat zo is, ben je een heel gelukkig mens.'

'Dat zijn we allebei,' bevestigde India. Ze wilde dat ze haar een beter gevoel kon bezorgen. Zij had nog steeds niet het idee dat een lunch met mannen zoals Dan Lewison een oplossing kon brengen. Waar draaide dat op uit? Op een motel tussen Westport en Greenwich? En dan? India kon zich niet voorstellen dat ze ooit met iemand anders naar bed zou gaan. Na zeventien jaar met Doug wilde ze niemand anders. Ze hield van het leven dat Doug en zij met hun kinderen deelden.

'Toch vind ik dat je je talent vergooit,' hield Gail vol. Ze was zich er heel goed van bewust dat dit de enige zwakke plek was in India's pantser. Het was het enige onderwerp waarover India zichzelf af en toe kritische vragen durfde te stellen. 'Je zou

een dezer dagen weer moeten gaan werken.’ Gail had altijd gezegd dat India zo’n fantastisch talent had, dat het misdadig was daar niets mee te doen. Maar India hield steeds vol dat ze de draad altijd later weer kon oppakken, als ze dat wilde. Op dit moment had ze geen tijd en geen behoefte om meer te doen dan hier en daar een klein klusje. Ze had het te druk met haar kinderen en ze wilde Doug niet tegen de haren in strijken. ‘Bovendien,’ plaagde ze Gail, ‘als ik weer ga werken, ga jij natuurlijk lunchen met Doug. Denk je dat ik zo stom ben?’ Ze moesten allebei lachen bij het idee. Gail schudde haar hoofd en haar ogen schitterden van plezier.

‘Je hoeft niet bang te zijn. Doug is de enige man die ik ken die nog saaier is dan mijn echtgenoot.’

‘Ik zal dat maar beschouwen als een compliment aan zijn adres,’ zei India, nog steeds lachend. Hij was zeker geen opwindende, kleurrijke man, maar hij was een goede echtgenoot en vader. Dat was het enige dat zij nodig had. Hij was een betrouwbaar, fatsoenlijk en trouw man en hij zorgde goed voor zijn gezin. En bovendien, hoe saai hij volgens Gail ook was, India hield van hem. Zij had niet zo’n behoefte aan spanning en romantiek. Dat had ze jaren geleden allemaal opgegeven. Voor Gail nog iets kon zeggen ging het fluitsignaal en was de voetbalwedstrijd afgelopen. Binnen enkele seconden kwamen Sam en Gails tweeling op hen af stormen.

‘Goede wedstrijd!’ zei India, terwijl ze Sam een brede glimlach toewierp. Ergens was ze opgelucht dat het gesprek voorbij was. Gail gaf haar altijd het gevoel dat ze zichzelf en haar huwelijk moest verdedigen.

‘Mam, we hebben verloren!’ Sam keek haar verontwaardigd aan. Toen sloeg hij zijn armen om haar nek en knuffelde haar net iets te wild, waardoor haar camera van haar schouder gleed. ‘Heb je het leuk gehad?’ vroeg India, terwijl ze hem een kus op zijn hoofd gaf. Hij had nog steeds die heerlijke kleine-jongenslucht van frisse buitenlucht en zeep en zon.

‘Ja, gaat wel. Ik heb twee doelpunten gescoord.’

‘Dan was het een goede wedstrijd.’ Ze begonnen samen met Gail en haar jongens terug te lopen naar de auto. De tweeling wilde een ijsje en Sam had daar ook wel oren naar. ‘Dat kan niet. We moeten Aimee en Jason ophalen.’ Sam kreunde bij het vooruit-

zicht. India zwaaide naar Gail terwijl ze in de auto stapte en achter het stuur kroop. Het was een interessant gesprek geweest. Gail was het nog niet verleerd om mensen een kruisverhoor af te nemen. Terwijl India de motor startte, keek ze in de achteruitkijkspiegel naar haar zoon. Hij zag er moe maar tevreden uit. Zijn hele gezicht was vies en zijn blonde haar zag eruit alsof hij er met een slagroomklopper doorheen was gegaan. Eén blik op hem was voldoende om haar weer duidelijk te maken waarom ze niet meer in Ethiopië en Kenia door het oerwoud trok. Ze hoefde alleen maar naar dat besmeurde jongensgezicht te kijken. Wat zou het dat haar leven saai was?

Ze haalden Aimee en Jason van school en reden naar huis. Jessica was net thuisgekomen, de hele keukentafel lag vol boeken en de hond stond als een gek te blaffen en te kwispelen. Dit was het leven zoals zij dat nu kende en waar ze voor had gekozen. En de gedachte om het te delen met iemand anders dan Doug deprimeerde haar. Dit was precies wat ze wilde. En als het voor Gail niet genoeg was, had ze medelijden met haar. Uiteindelijk moesten ze allemaal doen waar ze zichzelf het beste bij voelden. En dit was het leven waar India voor had gekozen. Haar camera kon nog wel vijf of tien jaar wachten, maar zelfs dan wist ze dat ze Doug niet in de steek zou laten om de halve wereld rond te trekken, op zoek naar avontuur. Je kon het niet allebei hebben. Dat had ze jaren geleden al voor zichzelf uitgemaakt. Ze had een keus gemaakt en daar stond ze nog steeds achter. En ze wist dat Doug waardeerde wat ze deed.

‘Wat eten we vanavond?’ vroeg Jason. Hij moest schreeuwen om boven het geblaf van de hond en het gegil van zijn broer en zusjes uit te komen. Hij zat op school in het atletiekteam en hij had honger.

‘Papieren luiers met ijs als jullie niet snel de keuken uit gaan en me vijf minuten met rust laten,’ schreeuwde India boven het kabaal uit. Jason greep een appel en een zak chips en vertrok naar zijn kamer om zijn huiswerk te maken. Hij was een fijne knul, een lieve jongen. Hij werkte hard op school, haalde goede cijfers, deed veel aan sport, zag er net zo uit als Doug en had hun nog nooit moeilijkheden bezorgd. Hij had een jaar geleden voor het eerst de meisjes ontdekt, maar zijn grootste prestatie op dat gebied bestond uit een reeks verlegen telefoontjes. Hij was veel

gemakkelijker in de omgang dan zijn veertienjarige zus, Jessica, die zich volgens India zou ontwikkelen tot advocaat voor de zwakken en minderbedeelden. Zij fungeerde in het gezin als spreekbuis voor de onderdrukte medemens en liet zelden een gelegenheid onbenut om met haar moeder de strijd aan te binden. Ze deed niets liever. ‘Eruit allemaal!’ India werkte ze de deur uit, zette de hond buiten en deed met een peinzende uitdrukking op haar gezicht de deur van de koelkast open. Ze hadden die week al twee keer hamburgers en een keer gehakt gegeten. Zelfs zij moest toegeven dat het haar ontbrak aan inspiratie. Zo aan het eind van het schooljaar wist ze geen creatieve maaltijden meer te bedenken. Het was tijd voor barbecues en hotdogs en voor het strand op de Cape. Uiteindelijk besloot ze twee kippen te ontdoeien. Terwijl deze in de magnetron stonden, pakte ze een stuk of tien maïskolven en begon die schoon te maken. Terwijl ze aan de keukentafel zat, dacht ze na over wat Gail die middag had gezegd. Zoals ze wel vaker deed, liet ze het besprokene de revue passeren en probeerde ze voor zichzelf uit te maken of ze spijt had dat ze haar carrière had afgebroken. Maar ze was er na al die jaren nog steeds van overtuigd dat ze de juiste beslissing had genomen. Bovendien, zo bedacht ze, had het geen enkele zin erover na te denken. Ze had nooit als journalist over de hele wereld kunnen blijven reizen, of zelfs plaatselijke opdrachten kunnen doen, zonder haar kinderen te kort te doen. Ze was dit aan hen verplicht. En als Gail haar daarom saai vond, dan was dat maar zo. Doug dacht daar anders over. Ze glimlachte terwijl ze aan hem dacht. Ze zette de maïs op het vuur, haalde de ontdooide kippen uit de magnetron, deed er kruiden en boter op en schoof ze in de oven. Nu hoefde ze alleen nog wat rijst te koken, een salade te maken en zie daar, het eten was klaar. Ze was daar in de loop der jaren goed in geworden. Het waren geen bijzondere gerechten, maar ze waren eenvoudig en gezond en snel klaar te maken. Naast alle andere dingen die ze deed, had ze geen tijd om uitgebreide maaltijden te bereiden. Ze hadden nog geluk dat ze hen niet meenam naar de McDrive. Ze was net bezig het eten op tafel te zetten toen Doug binnenkwam. Hij zag er wat betrokken uit. Als er op zijn werk niets bijzonders aan de hand was, kwam hij gewoonlijk precies om zeven uur thuis. Al met al was hij iedere dag iets meer dan twaalf

uur van huis, maar hij maakte nooit een punt van het heen en weer reizen. Hij kuste de lucht in de buurt van haar hoofd, zette zijn aktetas op de grond, pakte een blikje cola uit de koelkast en keek haar toen glimlachend aan. Ze was blij hem te zien.

‘Hoe heb je het gehad vandaag?’ vroeg ze, terwijl ze haar handen afveegde aan een handdoek. Haar gezicht was omlijst met plukjes korenblond haar. Ze dacht er nooit veel over na hoe ze eruitzag. Ze had het geluk dat dat ook niet nodig was. Ze had een fris, gezond en klassiek uiterlijk, en de vlecht die ze droeg stond haar goed. Haar huid zag er goed uit en ze leek eerder vijfendertig dan drieënveertig. Ze had een lang, slank figuur dat goed tot zijn recht kwam in de T-shirts en jeans die ze dagelijks droeg.

Doug zette zijn cola neer en trok zijn das los terwijl hij antwoord gaf op haar vraag. ‘Gaat wel. Niets bijzonders. Ik heb een bespreking gehad met een nieuwe klant.’ Zijn werk verliep doorgaans zonder veel hoogte- en dieptepunten en als hij problemen had, besprak hij die met haar. ‘Wat heb jij vandaag gedaan?’

‘Sam had voetbal en ik heb een stel foto’s gemaakt van het team. Niets spectaculairs.’ Terwijl ze zichzelf hoorde praten, dacht ze aan Gail en hoe saai hun leven volgens haar was. Dat was het ook. Maar wat kon ze meer verwachten? Vier kinderen grootbrengen in Connecticut was geen bijzonder aantrekkelijke, opwindende onderneming. En India zag niet in hoe Gails heimelijke praktijken daarin verandering konden brengen. Ze hield zichzelf voor de gek als ze dacht dat dat verschil uitmaakte of de zaak verbeterde.

‘Wat vind je ervan om morgenavond uit eten te gaan bij Ma Petite Amie?’ stelde Doug voor terwijl zij de kinderen aan tafel riep.

‘Dat lijkt me heerlijk,’ glimlachte ze en toen brak binnen enkele ogenblikken de chaos in de keuken los. Maar ze genoten altijd van hun gezamenlijke maaltijden. De kinderen praatten over hun dag, hun vrienden en hun bezigheden en deden tussen de bedrijven door hun beklag over de leerkrachten en de hoeveelheid huiswerk die ze hadden opgekregen. En Aimee verklapte dat een nieuwe jongen Jessica die middag drie keer had opgebeld en dat hij hartstikke oud had geklonken en dat het mis-

schien wel een knul was uit de hoogste klas. Jessica wierp haar een dodelijke blik toe. Het grootste gedeelte van de maaltijd wist Jason hen bezig te houden. Hij was de clown van het gezin en had overal commentaar op. Aimee hielp haar na afloop met opruimen en Sam ging vroeg naar bed, uitgeput door de voetbalwedstrijd en de twee doelpunten die hij had gemaakt. Toen India eindelijk de kamer binnen kwam, zat Doug wat papieren van kantoor door te lezen.

‘Het grut weet je vanavond blijkbaar langer bezig te houden dan gewoonlijk,’ merkte hij op, terwijl hij opkeek van het verslag dat hij had zitten lezen.

Hij had iets standvastigs en betrouwbaars, dat India meteen vanaf het begin had aangetrokken. Hij was lang en slank en een beetje slungelachtig, met een mooi atletisch lichaam en een jongensachtig gezicht. Met zijn vijfenvestig jaar was hij nog steeds erg knap. Hij zag eruit als de held van het schoolfootballteam. Hij had donker haar en bruine ogen. Naar zijn werk droeg hij meestal een grijs pak en in het weekend een ribbroek met een wollen trui. Op een rustige, aangename manier had India hem altijd erg aantrekkelijk gevonden, ook al vond Gail hem nog zo saai. In veel opzichten was hij de ideale man voor haar. Hij was standvastig en betrouwbaar en meestal onverstoort en hij was vrij redelijk in de eisen die hij aan haar stelde.

Ze ging in een grote, gemakkelijke stoel tegenover hem zitten en trok haar benen onder haar lichaam. Heel even probeerde ze zich de jongen te herinneren die ze in het vredesleger had leren kennen. Hij verschilde niet veel van de man die nu tegenover haar zat, maar er had destijds een ondeugend lichtje in zijn ogen geblonken. Dit had haar in die tijd, toen ze jong was en droomde van roem en heldendaden, voor hem gewonnen. Hij was niet ondeugend meer, hij was een fatsoenlijke, betrouwbare man, iemand op wie je kon bouwen. Hoeveel ze ook van haar vader had gehouden, ze wilde geen man zoals hij. Hij was er nooit geweest en bij het najagen van zijn wilde, romantische ideeën had hij zijn leven geriskeerd en ten slotte verloren. Oorlog was voor hem romantiek geweest. Doug was veel verstandiger. Ze vond het heerlijk te weten dat ze altijd op hem kon rekenen.

‘De kinderen waren een beetje druk vanavond. Wat is er aan de hand?’ vroeg hij terwijl hij zijn verslag neerlegde.

‘Ik denk dat ze gewoon opgewonden zijn dat het schooljaar bijna afgelopen is. Het zal ze goed doen om naar de Cape te gaan, dan is het zo over. Ze hebben tijd nodig om uit te rusten, wij allemaal trouwens.’ Zo vlak voor het eind van het schooljaar was ze het halen en brengen van de kinderen altijd meer dan beu.

‘Ik wou dat ik al vóór augustus vrij kon krijgen om naar jullie toe te komen,’ zei hij, terwijl hij nadenkend met zijn hand door zijn haar streek. Hij moest echter een paar marktonderzoeken controleren voor twee belangrijke nieuwe klanten en hij wilde niet te vroeg weggaan.

‘Ik ook,’ zei India eenvoudig. ‘Ik sprak Gail nog vandaag. Zij gaan van de zomer naar Europa.’ Ze wist dat het geen zin had weer te proberen hem hiertoe over te halen. Bovendien was het toch al te laat om hun plannen voor deze zomer te veranderen. Maar ze had het graag gedaan. ‘We zouden dat volgend jaar echt eens moeten doen.’

‘Laten we daar nu niet weer over beginnen. Ik ging pas voor het eerst naar Europa toen ik klaar was met mijn studie. Het doet ze echt geen kwaad als ze nog een paar jaar moeten wachten. Bovendien is het veel te duur voor een groot gezin als het onze.’

‘We kunnen het best betalen en we mogen het ze niet onthouden, Doug.’ Ze herinnerde hem er niet aan dat haar ouders met haar als baby over de hele wereld hadden gereisd. Haar vader had in vakantieperiodes altijd opdrachten aangenomen op plekken waarvan hij dacht dat het leuk was, en zij en haar moeder gingen dan mee. Het vele reizen was voor haar een rijke ervaring geweest, die ze graag met haar kinderen had willen delen. ‘Ik vond het altijd heerlijk om met mijn ouders mee te gaan,’ zei ze rustig. Hij keek echter geërgerd, zoals hij altijd deed wanneer ze dit onderwerp aansneed.

‘Als je vader een echte baan had gehad, was jij als kind ook nooit in Europa geweest,’ zei Doug, bijna streng. Hij vond het niet prettig als ze druk op hem uitoefende.

‘Dat is een domme opmerking. Hij had een echte baan. Hij heeft harder gewerkt dan jij of ik vroeger.’ En harder dan jij nu, wilde ze daar nog aan toevoegen, maar dat deed ze niet. Haar vader was onvermoeibaar geweest. Hij had een tomeloze energie.

Hij had nota bene een Pulitzer-prijs gewonnen. Ze vond het afschuwelijk als Doug dit soort opmerkingen over hem maakte. Het was alsof de carrière van haar vader niets had betekend omdat hij zijn geld had verdiend met een camera, iets wat in de ogen van haar man kinderlijk eenvoudig was, ook al had hij bij het uitoefenen van zijn werk zijn leven verloren en er internationale prijzen mee gewonnen.

‘Hij heeft gewoon geluk gehad, dat weet je zelf ook wel,’ ging Doug verder. ‘Hij kreeg geld voor iets dat hij leuk vond om te doen. Rondhangen en mensen kijken. Dat kwam toch mooi uit? Hij hoefde niet iedere dag naar kantoor, met al het gekonkel en gezeik dat daarbij komt.’

‘Nee,’ zei ze. Er glom een lichtje in haar ogen dat hem had moeten waarschuwen dat hij zich op gevaarlijk terrein begaf, maar hij zag het niet. Hij kleinerde niet alleen haar vader, die ze als een held vereerde, maar hij stelde meteen ook haar eigen carrière in een kwaad daglicht. Hij keek neer op wie ze was en wie ze was geweest voor zij trouwden. ‘Ik denk dat wat hij heeft gedaan een stuk moeilijker was. Om dat gewoon geluk te noemen, vind ik een belediging.’ Voor haar en voor haar vader. Haar ogen fonkelden terwijl ze het zei.

‘Hoe kom je zo opgefokt? Is Gail weer aan het stoken geweest?’ Natuurlijk had ze dat gedaan. Dat deed ze altijd wel op de een of andere manier en India had daar Doug weleens iets over verteld. Maar de dingen die hij net over haar vader had gezegd, hadden haar echt kwaad gemaakt, en dat had niets met Gail te maken. Het had met haarzelf te maken, en met hoe Doug aankweek tegen het werk dat ze had gedaan voor ze trouwden.

‘Dat heeft er niets mee te maken. Ik begrijp gewoon niet hoe je zo kunt neerkijken op iemand die in zijn carrière een Pulitzer-prijs heeft gewonnen. Jij stelt het net voor of hij toevallig met een geleend toestelletje een aardige foto heeft gemaakt.’

‘Dat is wel erg simpel uitgedrukt. Maar laten we eerlijk zijn, hij was niet de directeur van General Motors. Hij was fotograaf. Ik ben ervan overtuigd dat hij talent had, maar waarschijnlijk heeft hij ook geluk gehad. Als hij nog leefde, zou hij je dat zelf wel vertellen. Lui zoals hij zijn meestal behoorlijk eerlijk in dat soort dingen.’

‘In godsnaam, Doug, wat wil je nou eigenlijk zeggen? Denk je

ook zo over mijn carrière? Heb ik ook “gewoon geluk gehad”?’ ‘Nee,’ zei hij rustig. Hij voelde zich kennelijk wat opgelaten over de ruzie waarin hij onbedoeld verzeild was geraakt. Het was een lange dag geweest. Hij vroeg zich af of ze misschien moe was, of dat de kinderen op haar zenuwen hadden gewerkt. Of misschien was het het gestook van Gail. Hij had haar nooit gemogen, ze gaf hem altijd een onbehaaglijk gevoel. Hij vond dat ze met haar eeuwige geklaag een slechte invloed had op zijn vrouw. ‘Ik denk dat je het prima naar je zin hebt gehad met wat je toen een poosje hebt gedaan. Het was een goed excuus om lekker je eigen gang te gaan, waarschijnlijk wat langer dan goed voor je was.’

‘Als ik ermee was doorgestaan, had ik nu misschien wel een Pulitzer-prijs gewonnen. Heb je daar weleens aan gedacht?’ Ze keek hem recht in de ogen. Ze geloofde dat niet echt, van die Pulitzer-prijs, maar het was zeker een mogelijkheid. Ze had haar sporen al verdiend toen ze haar werk opgaf om kinderen te krijgen en huisvrouw te worden.

‘Denk je dat echt?’ vroeg hij met een verbaasde blik. ‘Heb je er spijt van dat je het hebt opgegeven? Bedoel je dat?’

‘Nee, dat bedoel ik niet. Ik heb nooit spijt gehad. Maar ik heb het ook nooit beschouwd als “lekker mijn eigen gang gaan”. Ik vatte wat ik deed heel serieus op en ik was er goed in... dat ben ik nog steeds...’ Maar terwijl ze naar hem keek, werd het haar duidelijk dat hij niet begreep waar ze het over had. Zoals hij het voorstelde was het een spelletje, iets dat ze voor de lol had gedaan voor ze aan het echte leven ging beginnen. Het was geen ‘lolletje’ geweest, ook al had ze ervan genoten. Ze had herhaaldelijk haar leven gewaagd om bijzondere foto’s te kunnen maken. ‘Doug, je bagatelliseert wat ik heb gedaan. Begrijp je wat je zegt?’ Ze wilde dat hij het begreep. Het was belangrijk voor haar. Als hij het begreep, had Gail ongelijk en was ze niet bezig haar tijd te verspillen. Maar als hij alles wat zij had opgegeven al onbelangrijk vond, wat was zij dan nog? In sommige opzichten bleef er voor haar gevoel niets van haar over.

‘Ik denk dat je overgevoelig bent. Je overdrijft. Ik zeg alleen dat werken als persfotograaf niet hetzelfde is als werken in het zakenleven. Het is niet zo serieus en het vereist niet zoveel zelfdiscipline en inzicht.’

‘Nee, het is een stuk moeilijker. Als je werkt in de oorden waar mijn vader en ik hebben gewerkt, staat iedere seconde dat je werkt je leven op het spel, en als je niet voortdurend op je hoede bent, ga je eraan. Dat is heel wat moeilijker dan werken op kantoor met een stapel papieren voor je neus.’

‘Probeer je het nu voor te stellen alsof je voor mij de carrière van je leven hebt opgeofferd?’ vroeg hij met een geërgerde, geschrokken uitdrukking op zijn gezicht. Hij stond op en liep de kamer door om het blikje cola te openen dat ze voor hem had neergezet. ‘Probeer je me een schuldgevoel te bezorgen?’

‘Nee, maar ik wil in ieder geval de eer die me toekomt voor wat ik heb gedaan. Ik heb een zeer respectabele carrière aan de kant gezet om hier in een buitenwijk te gaan wonen en onze kinderen te verzorgen. En jij stelt het nu voor alsof ik toch maar een beetje aan het spelen was, dus waarom zou ik dat niet opgeven? Het was een opoffering voor mij om dat te doen.’ Ze keek hem gespannen aan terwijl hij zijn blikje leegdronk en ze vroeg zich af hoe hij over haar carrière dacht. Hij had nu de doos van Pandora geopend. En zij was niet blij met wat ze erin aantrof. Het was pure minachting voor wat ze had gedaan en voor wat ze voor hem had opgegeven.

‘Heb je er spijt van dat je dat “offer” hebt gebracht?’ vroeg hij op koele toon, terwijl hij het blikje op het tafeltje tussen hen in zette.

‘Nee, ik heb er geen spijt van. Maar ik vind wel dat ik erkenning verdien voor wat ik heb gedaan. Je kunt het niet zomaar wegwuiven.’ Maar dat had hij wel gedaan, en dat was precies wat haar zo geraakt had.

‘Prima. Dan geef ik je erkenning. Is het dan opgelost? Kunnen we dan nu rustig zitten? Ik heb een lange dag gehad op kantoor.’ Maar de manier waarop hij het zei, maakte haar alleen nog maar kwader, alsof hij belangrijker was dan zij. Hij pakte zijn papieren weer op en was kennelijk van plan haar verder te negeren. Ze keek naar hem, vol ongeloof over wat hij tegen haar had gezegd. Hij had niet alleen haar carrière gebagatelliseerd, maar ook die van haar vader. En de manier waarop hij had gesproken, had haar werkelijk gekwetst. Het was een gebrek aan respect dat ze nooit eerder bij hem had opgemerkt, en het maakte duidelijk dat alle opmerkingen die Gail die middag had ge-

maakt, op werkelijkheid berustten.

Ze sprak geen woord meer tegen hem tot ze die avond naar bed gingen. Daarvoor stond ze lange tijd onder de douche over alles na te denken. Hij had haar echt gekwetst. Maar ze begon er niet meer over toen ze in bed stapte. Ze was ervan overtuigd dat hij het zelf ter sprake zou brengen en zijn excuses zou aanbieden. Hij was meestal redelijk attent in dat soort dingen en hij bood gemakkelijk zijn verontschuldigen aan als hij haar had gekwetst.

Maar toen hij het licht uitdraaide, zei hij geen woord tegen haar. Hij draaide zijn rug naar haar toe en viel in slaap, alsof er niets was gebeurd. Ze wenste hem geen goedenacht en ze lag lang wakker. Ze dacht na over wat hij had gezegd en wat Gail tegen haar had gezegd en intussen lag ze naast hem en luisterde naar zijn gesnurk.